

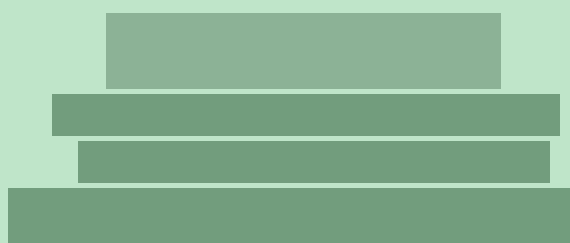

OPSUMMERING OG TVÆRGÅENDE TENDENSER

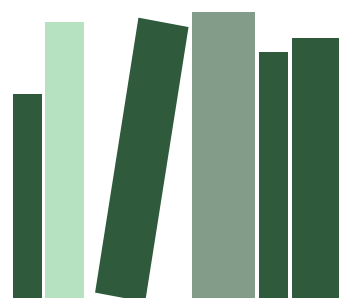

BOGEN OG LITTERATURENS VILKÅR 2023

BOGPANELETS ÅRSRAPPORT

Opsummering og tværgående tendenser
Bogen og litteraturens vilkår 2023
Bogpanelets årsrapport
Publiceret: november 2023
Layout: HSK, Kulturministeriet
Redaktion:
asc@kum.dk og anv@kum.dk
www.kum.dk
ISBN (digital): 978-87-7960-169-7

INFLATIONEN LÆGGER EN DÆMPER PÅ BOGMARKEDET PÅ TRODS AF STOR AKTIVITET OMKRING FOLKEBIBLIOTEKET OG LYDBOGEN

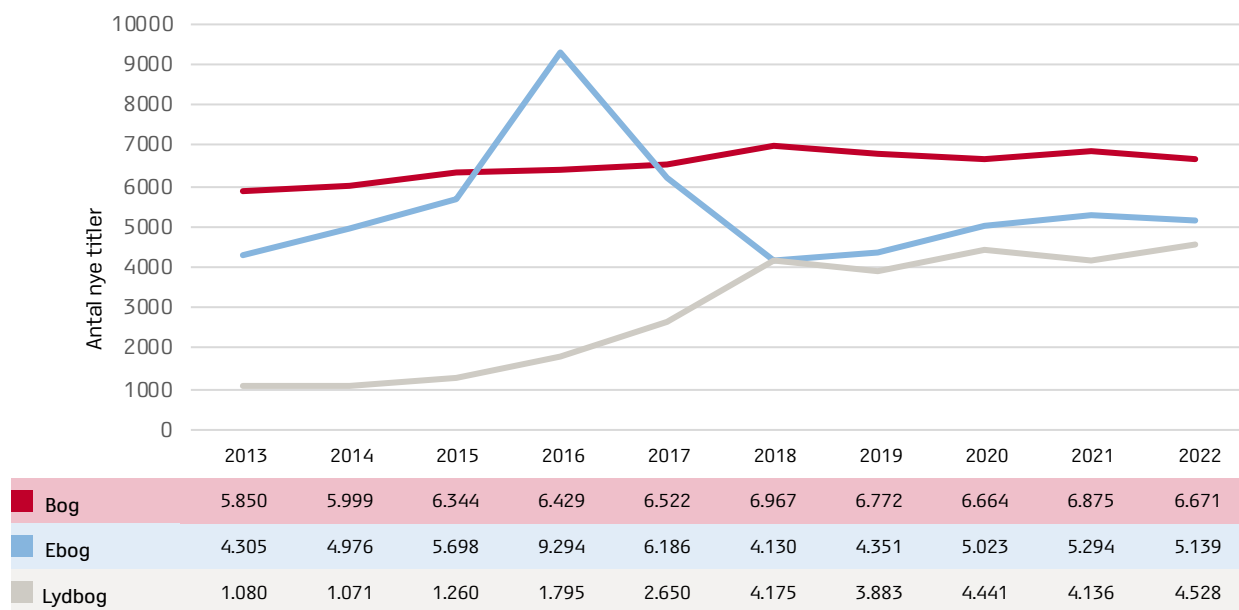
De seneste ti år har der været en udvikling mod en mere og mere digital bogkultur, hvor både e-bogen og lydbogen har været i vækst på flere parametre: Der er blevet udgivet flere nye digitale titler, forlagenes digitale salg er steget, og danskerne har læst og lyttet mere og mere digitalt på både eReolen og igennem abonnements-tjenester.

I 2020 og 2021 blev der sat yderligere skub på den digitale udvikling på bogmarkedet, da COVID-19-pandemien lukkede store dele af samfundet ned, og mange danskere havde mere tid til fordybelse og læsning. Forlagenes salg af trykte bøger steg også i de

to år, så bogkulturen var i levende live, ser man bort fra de manglende fysiske møder f.eks. til oplæsninger og forfatteres skolebesøg.

To års fremgang på bogmarkedet er nu blevet erstattet af opbremsning i 2022. Den markante stigning i inflationen i det meste af 2022 er en nærliggende forklaring. Opbremsningen kan aflæses på flere måder i årsrapporten: Produktionen af titler og forlagenes omsætning er faldet (fig. 1 og fig. 2), men danskerne læser også faglitteratur og skønlitteratur mindre hyppigt (fig. 4 og fig. 5).

FIGUR 1. NYE FØRSTEUDGAVER AF TRYKTE BØGER, E-BØGER OG LYDBØGER

Kilde: DBC, udtræk til Bogpanelet.

FIGUR 2. FORLAGENES OMSÆTNING FORDELT PÅ TRYKT OG DIGITALT SALG

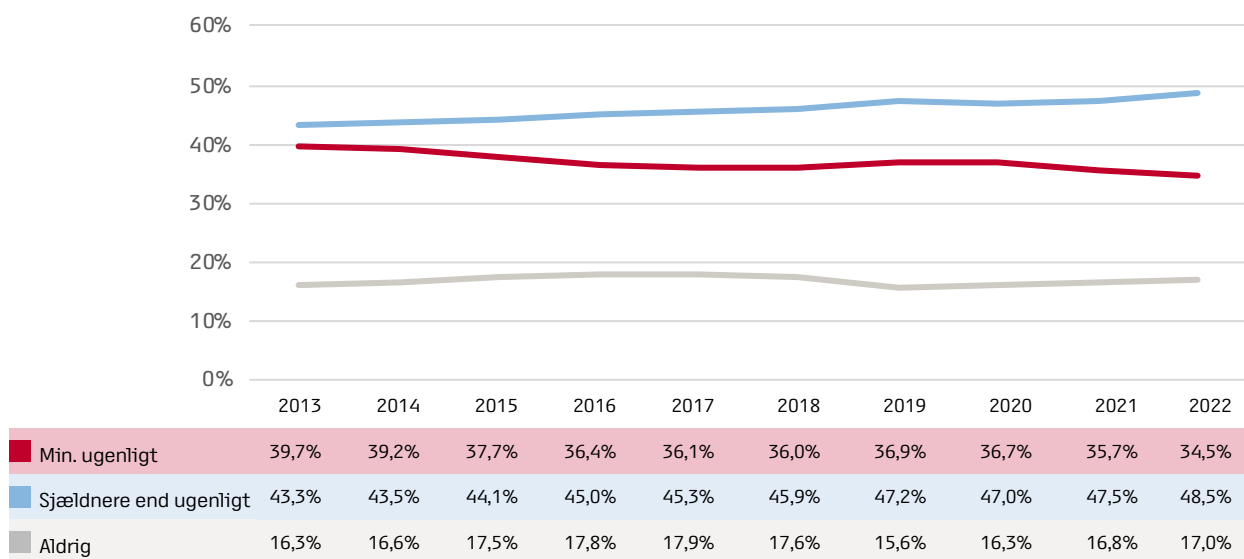
	2019	2020	2021	2022
Trykt salg (mio. kr.)	1.292,2	1349,6	1355,2	1184,1
Digitalt salg (mio. kr.)	387,6	494,5	658,2	695,8
I alt	1679,8	1844,1	2013,4	1879,9

Kilde: Danske Forlags årsstatistik 2019-2022.

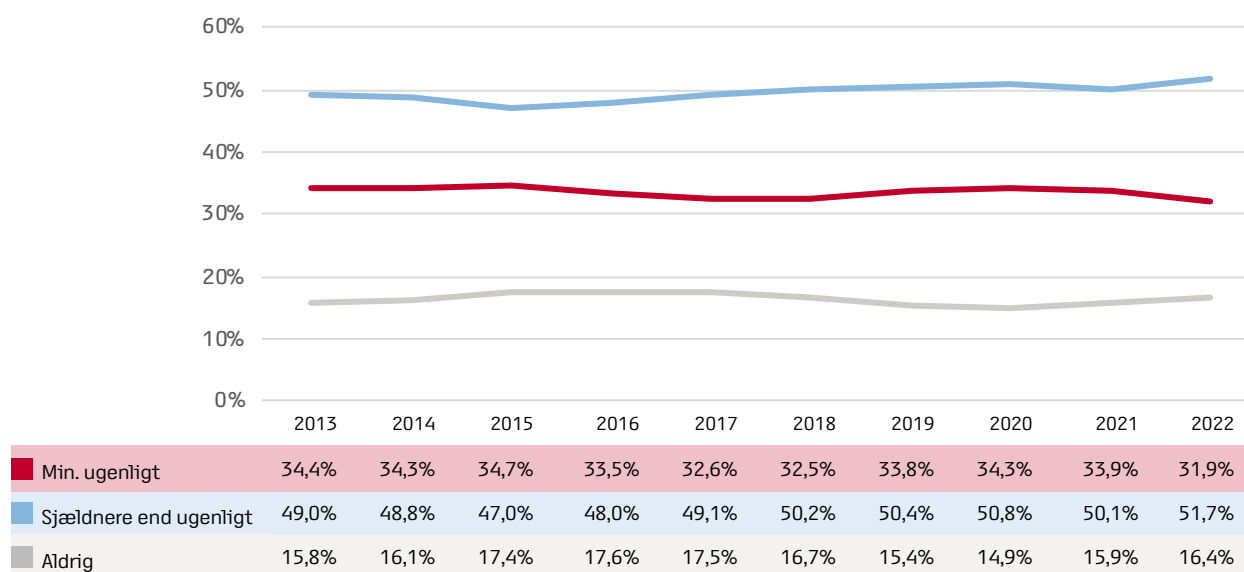
FIGUR 3. FORLAGENES DIGITALE OMSÆTNING FORDELT PÅ E-BØGER, LYDBØGER OG ANDET DIGITALT SALG

	2019	2020	2021	2022
E-bøger (mio. kr.)	85,5	90	75,6	64,2
Lydbøger (mio. kr.)	100,8	162,5	198,1	214,6
Andet digitalt salg (mio. kr.)	201,3	242	384,5	417,1
I alt	387,6	494,5	658,2	695,8

Kilde: Danske Forlags årsstatistik 2019-2022.

FIGUR 4. LÆSNING AF SKØNLITTERATUR FORDELT EFTER HYPPIGHED

Kilde: Kantar Media Index Danmark/Gallup (HH2013-2022). Kategorien "Min. ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "Dagligt/næsten dagligt", "3-4 dage om ugen" og "1-2 dage om ugen". Kategorien "Sjældnere end ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "1-3 dage om måneden", "1-5 dage i.f. 1/2 år" og "Sjældnere".

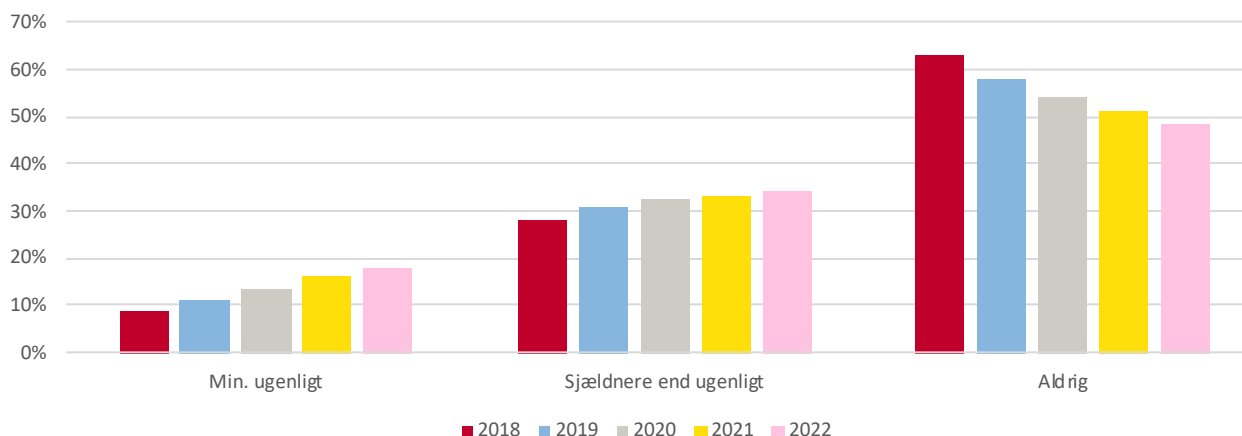
FIGUR 5. LÆSNING AF FAGLITTERATUR FORDELT EFTER HYPPIGHED

Kilde: Kantar Media Index Danmark/Gallup (HH2013-2022). Kategorien "Min. ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "Dagligt/næsten dagligt", "3-4 dage om ugen" og "1-2 dage om ugen". Kategorien "Sjældnere end ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "1-3 dage om måneden", "1-5 dage i.f. 1/2 år" og "Sjældnere".

Lydbogen viser imidlertid anderledes positive tegn. Produktionen af lydbøger steg således i 2022, forlagene solgte flere lydbøger i 2022, og danskerne lyttede også til bøger hyppigere i 2022 end i 2021 (fig. 6). For skønlitteratur er der også tegn på, at den øgede brug af lydbog opvejer, at danskerne læser lidt mindre i

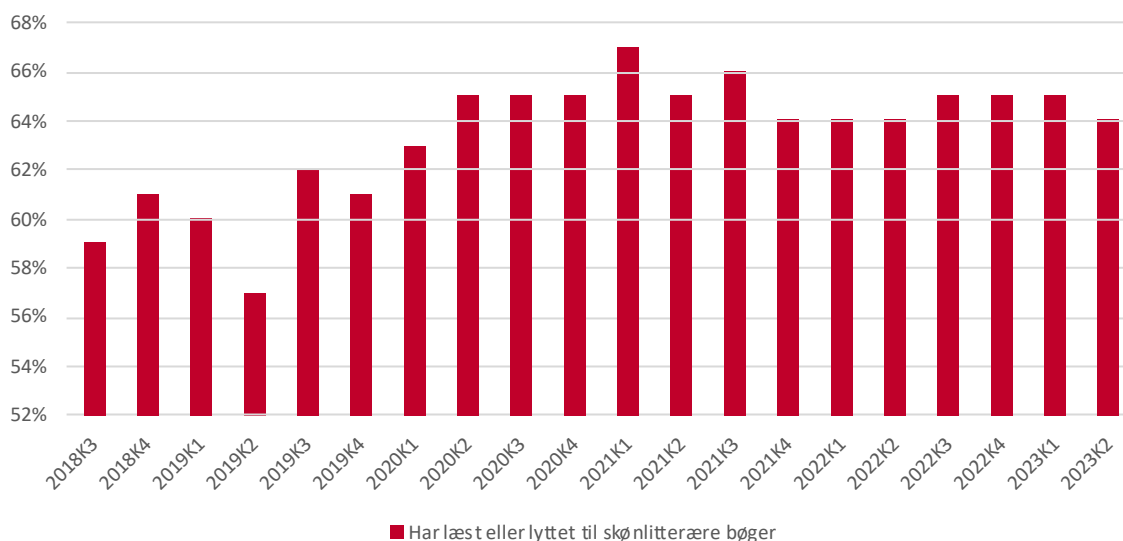
fysiske bøger, således at danskerne samlet set bruger litteraturen mere (fig. 7). Det skal dog bemærkes, at udviklingen i salg, brug og lån af lydbøger fra 2021 til 2022 ikke har været lige så stor sammenlignet med udviklingen forudgående år.

FIGUR 6. BRUG AF LYDBØGER

Kilde: Kantar Media Index Danmark/Gallup (HH2013-2022). Kategorien "Min. ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "Dagligt/næsten dagligt", "3-4 dage om ugen" og "1-2 dage om ugen". Kategorien "Sjældnere end ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "1-3 dage om måneden", "1-5 dage i f. 1/2 år" og "Sjældnere".

FIGUR 7. HAR LÆST ELLER LYTTET TIL SKØNLITTERÆRE BØGER

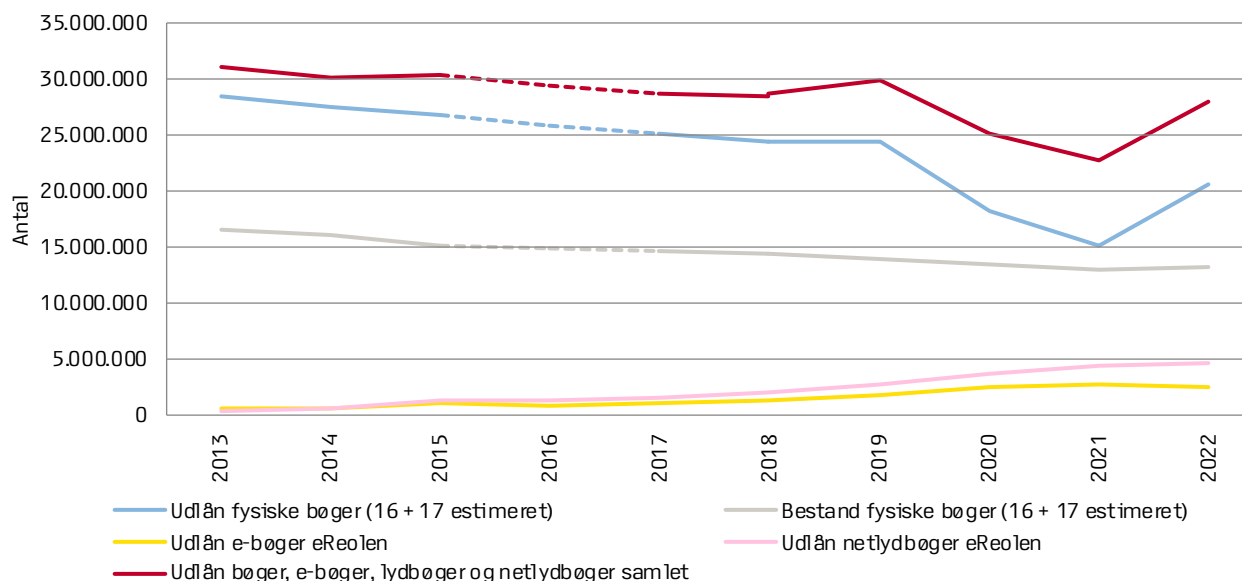

Kilde: Kulturvaneundersøgelserne, Danmarks Statistik (KVUHY01).

Folkebibliotekerne stikker en smule ud fra dette billede af et bogmarked, der efter to fremgangsrigt år er gået tilbage til et "normalt" aktivitetsniveau, ved at vise fremgang på stort set alle parametre. 2022 har været et år med fremgang i både fysiske udlån og be-

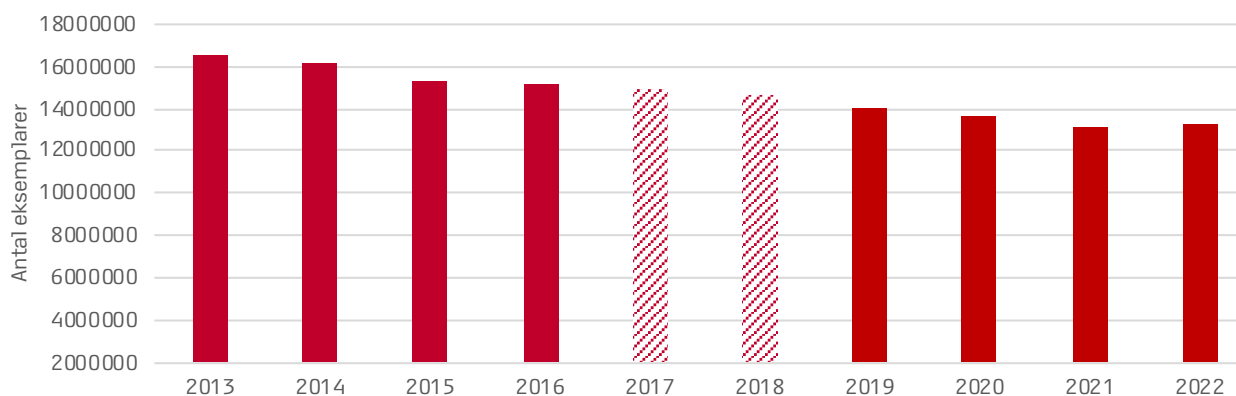
stand af fysiske bøger, hvor sidstnævnte stiger for første gang i ti år (fig. 8 og fig. 9). Samtidig stiger både folkebibliotekernes materialeudgifter (fig. 10) og antallet af digitale udlån fra eReolen.

FIGUR 8. UDLÅN OG BESTAND AF BØGER PÅ FOLKEBIBLIOTEKERNE

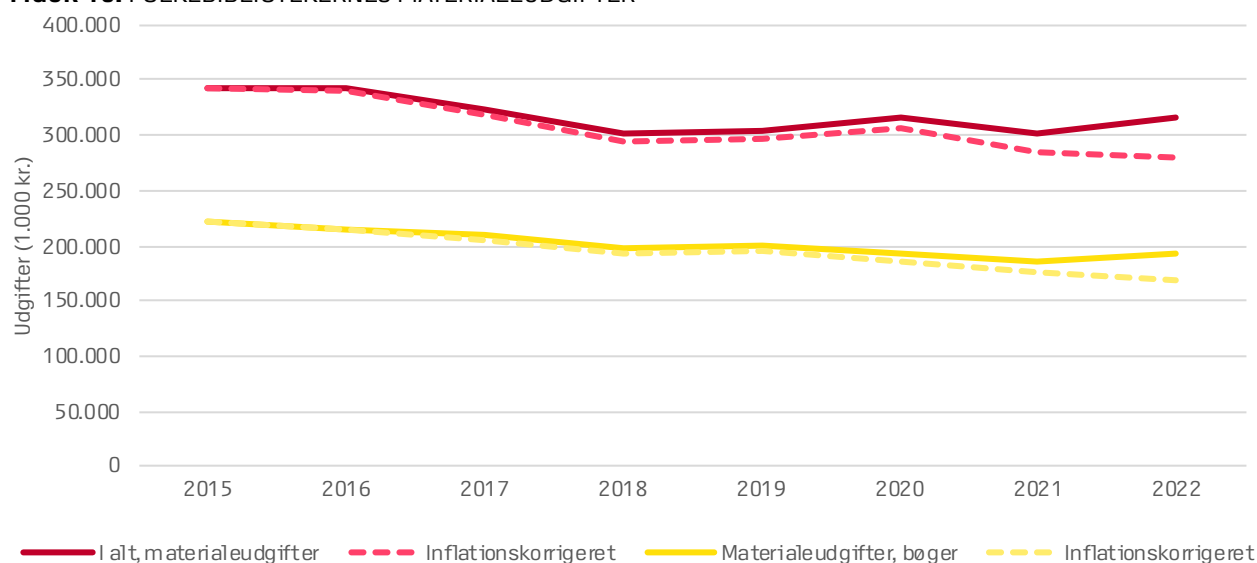

Kilde: Danmarks Statistik (BIB1) og eReolens månedsstatistik netbib.dk

FIGUR 9. FOLKEBIBLIOTEKERNES BESTAND AF FYSISKE BØGER

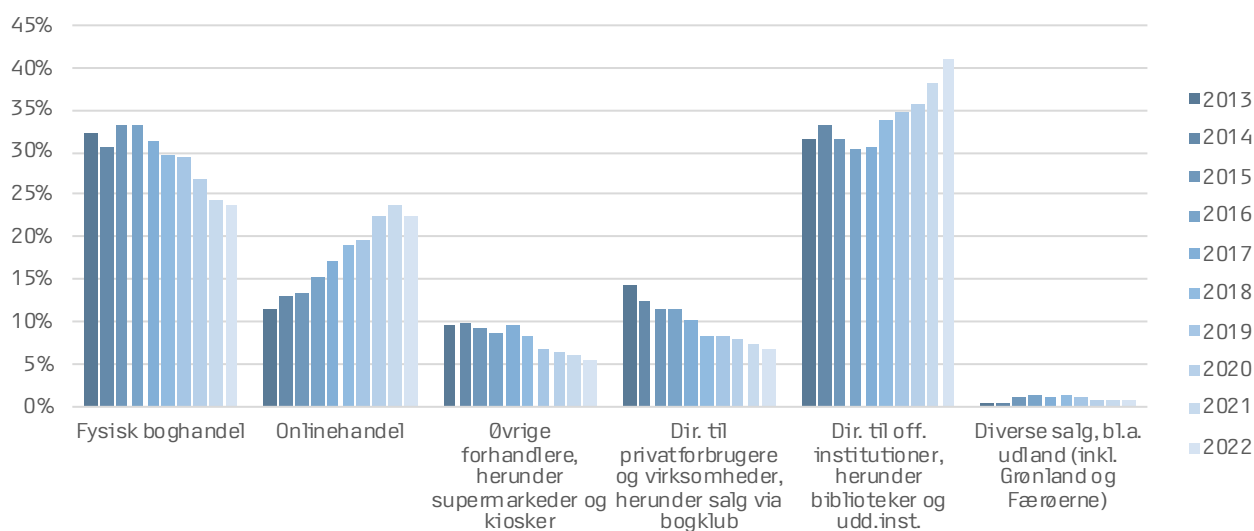
Kilde: Data for 2016 og 2017 er estimerede. Bestanden opgøres derudover forskelligt fra 2009-2015 og fra 2018-2022. Danmarks Statistik (BIB1).

FIGUR 10. FOLKEBIBLIOTEKERNES MATERIALEUDGIFTER

Kilde: Danmarks Statistik (BIB6 og PRIS112).

Udviklingen med bl.a. stigende materialeudgifter kan også forklare, hvorfor salg direkte til offentlige institutioner, herunder biblioteker og uddannelsesinstitutioner, udgør en større andel af forlagenes samlede omsætning i 2022 (fig. 11). Stigningen i denne salgskanals andel af forlagenes omsætning kan også

forklares ved, at der på finansloven for 2021 var afsat 25 mio. kr. til indkøb af bogsamlinger i bl.a. fritidsklubber og dagtilbud (BOGglad-puljen). Det forklarer sandsynligvis også, hvorfor salget af børne- og ungdomsbøger som eneste genre steg for forlagene fra 2021 til 2022 (fig. 12).

FIGUR 11. TOTAL OMSÆTNING FORDELT EFTER SALGSKANAL

Kilde: Danske Forlags årsstatistik 2013-2022

FIGUR 12. FORLAGENES OMSÆTNING FORDELT PÅ GENRE

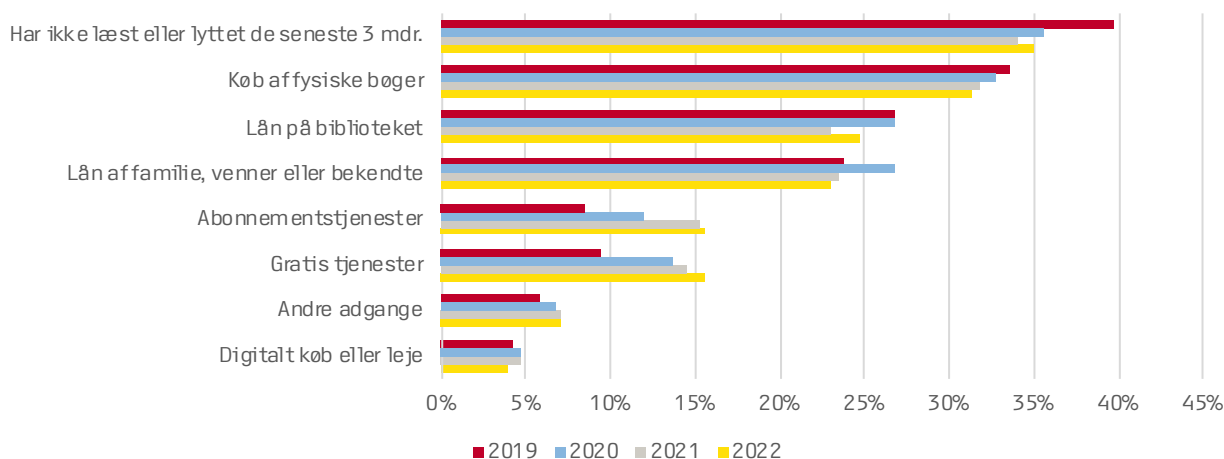
	2021	2022
Skønlitteratur (mio. kr.)	523,2	506,1
Faglitteratur (mio. kr.)	438,8	368,7
Børne- og ungdomsbøger (mio. kr.)	271,7	274,8
Læremidler (mio. kr.)	779,7	730,3
I alt	2013,4	1879,9

Kilde: Dansk Forlags årsstatistik 2021-2022.

Der er meget, der tyder på, at den mere trængte privatøkonomi for mange danskere har gjort, at flere danskere bruger tjenester såsom biblioteket (både de fysiske og eReolen), som er billige i forhold til udgif-

ten til at anskaffe en fysisk bog. Dette understøttes af Danmarks Statistiks kulturvaneundersøgelse, som viser, at flere danskere bruger gratis tjenester og abonnements-tjenester for at få adgang til skønlitteratur.

FIGUR 13. HVORDAN FÅR DU ADGANG TIL SKØNLITTERATUR?

Kilde: Kulturvaneundersøgelserne, Danmarks Statistik, KVVHYP01 og KVULIT02. Tallene er udregnet ved at tage et gennemsnit af de kvartalsvise tal i de respektive år.

De digitale formater og bogens øgede tilgængelighed er med til at sikre, at litteraturen er tilgængelig, og at læsning indgår i flere forskellige sammenhænge i hverdagen end tidligere, men der er også en tiltagende debat om, hvad den digitale udvikling betyder for brancheøkonomien og konkurrencesituationen på bogmarkedet, herunder hvilken litteratur der skrives og sælges, og forfatternes og forlagernes økonomi.

Bogpanelet kan med årsrapporten for 2023 ikke belyse disse forhold til fulde, bl.a. fordi der ikke findes en bogsalgsstatistik, der dækker forhandlerledet i Dan-

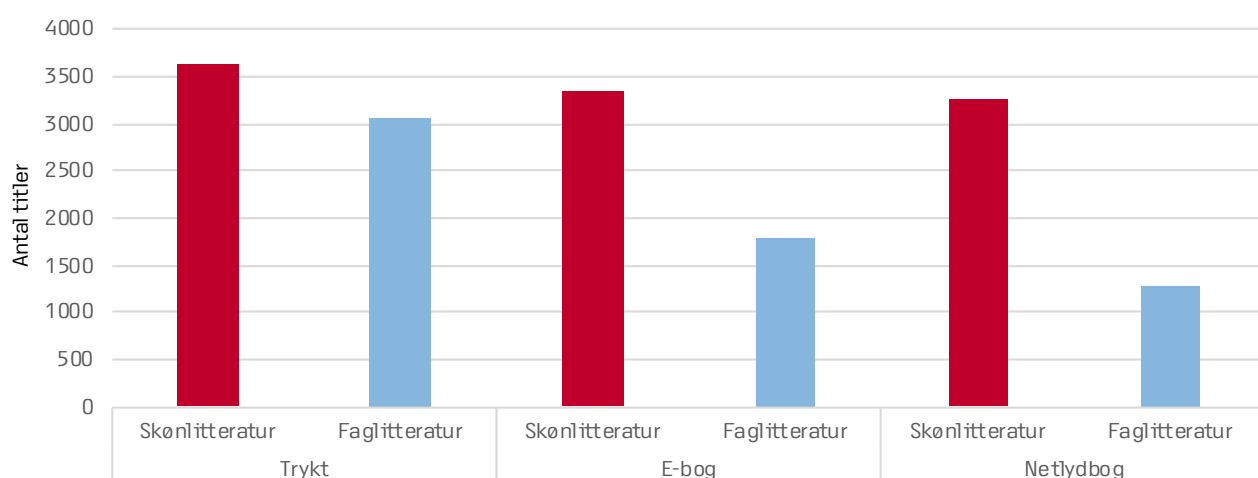
mark. Danske Forlags årsstatistik dækker 85 % af forlagene i Danmark, og den digitale økonomi har efterhånden forgrenet sig, så det også er forhandlerledet med f.eks. streamingtjenesterne, der udgiver egne titler – f.eks. direkte til lydbog – uden om de traditionelle kanaler. For at få et mere komplet billede af, hvordan den digitale udvikling påvirker litteraturen, bogmarkedet og brancheøkonomien, vil der være behov for mere detaljeret salgsdata over, hvad der sælges og hvor meget, og der vil ligeledes være behov for specifikke analyser af rammevilkårene og konkurrencesituationen for forfattere, forlag og forhandlere.

TEGNESERIEN ER I VÆKST, MEN FAGLITTERATUREN ER I TILBAGEGANG

Faglitteraturen har ikke på samme måde som skønlitteraturen vundet indpas digitalt (fig. 14), f.eks. fordi den ikke egner sig til lytning på samme måde som fortællinger med lineære fortællerforløb og et tydeligt karaktergalleri. Produktionen af faglitteratur i trykt format er imidlertid også nedgående, og biblioteker-

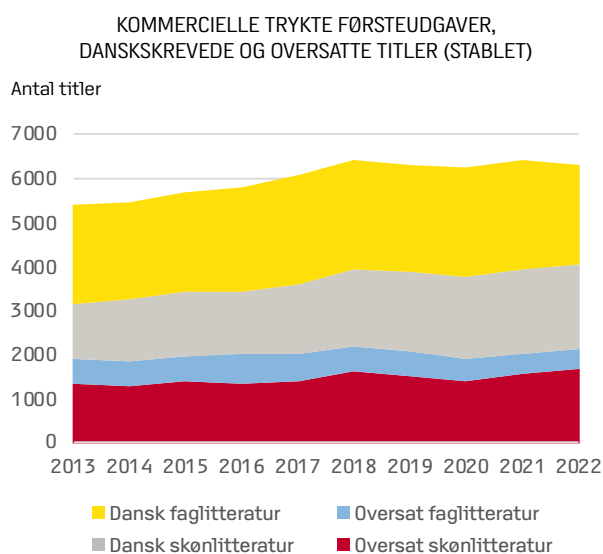
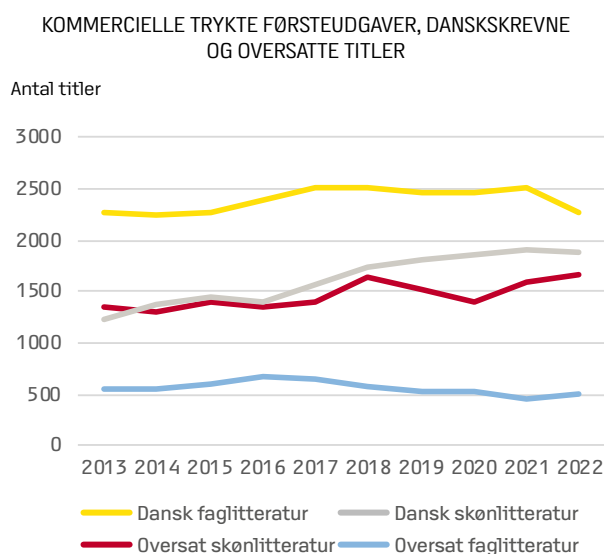
ne indkøber færre titler. Antallet af årlige udgivelser af danskskrevet faglitteratur faldt fra 2.500 i 2021 til 2.275 til 2022 (fig. 15), og for tiende år i træk indkøber bibliotekerne færre faglitterære titler end det foregående år (fig. 16).

FIGUR 14. PRODUKTION I 2022 AF NYE TITLER FAGLITTERATUR OG SKØNLITTERATUR TIL TRYKT BOG, E-BOG OG LYDBOG

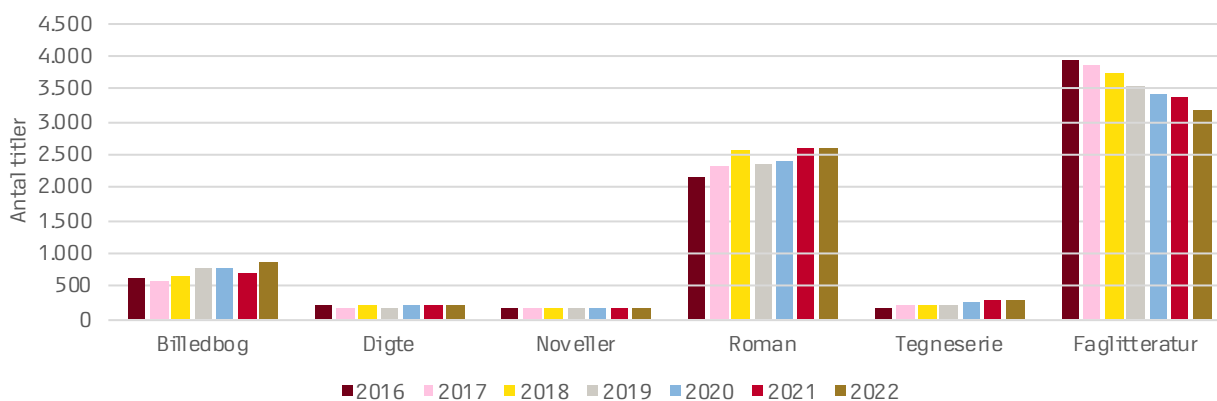
Kilde: DBC, udtræk til Bogpanelet.

FIGUR 15. KOMMERCIELLE TRYKTE FØRSTEUDGAVER, DANSKE OG OVERSATTE TITLER

Kilde: DBC, udtræk til Bogpanelet.

FIGUR 16. FOLKEBIBLIOTEKERNES INDKØB AF TITLER UDKOMMET I SAMME ÅR

Kilde: Slots- og Kulturstyrelsens biblioteksafgiftssystem og DBC, udtræk til Bogpanelet. Dramatik, Essay(s) og Integrerede genrer er udeladt fra figuren, da indkøbet er så småt (mellem 0-20 titler), at det ikke kan ses.

I kontrast til faglitteraturens udvikling har tegneserien oplevet stor vækst de sidste ti år: både den til voksne og til børn. Samlet set blev der udgivet ca. 168 % flere tegneserier i 2022 end i 2013 (fig. 17). Det skal dog bemærkes, at det sammenlignet med f.eks. romaner og børnefortællinger er et relativt lavt antal titler til at begynde med, så små stigninger i totale tal kan føre til store procentstigninger. Ikke desto mindre produceres der forholdsmæssigt mange nye titler

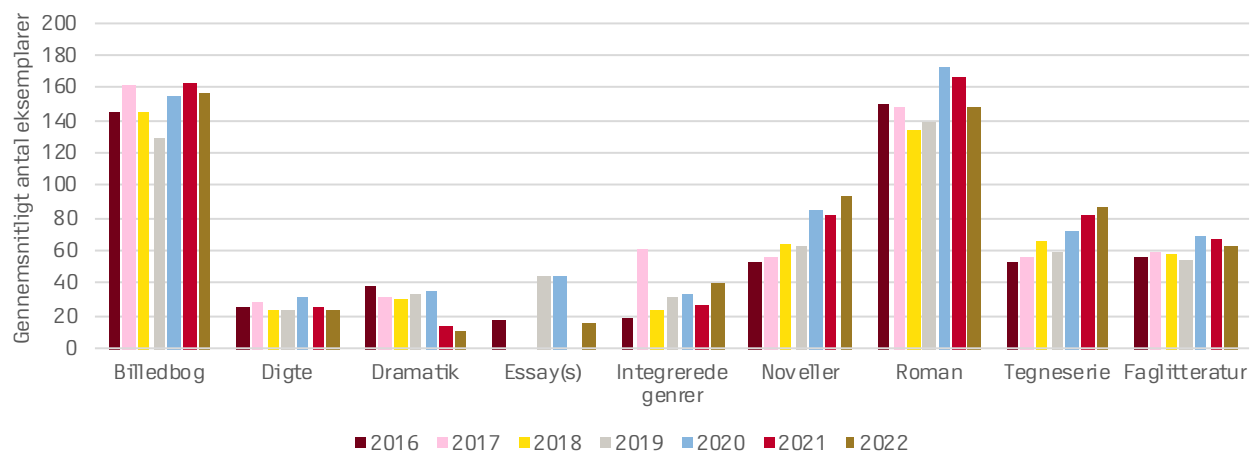
hvert år, som bibliotekerne også i høj grad indkøber. Derudover indkøber bibliotekerne i gennemsnit mange flere eksemplarer af hver titel. Bibliotekerne indkøbte i 2022 25.597 eksemplarer af de tegneserier, der blev udgivet i 2022, hvilket svarer til, at der blev indkøbt i gennemsnit ca. 87 eksemplarer af hver ny titel (fig. 18). I 2016 indkøbte bibliotekerne ca. 55 eksemplarer af hver ny titel.

FIGUR 17. TRYKTE SKØNLITTERÆRE FØRSTEUDGAVER FORDELT EFTER GENRER

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Romaner og noveller for voksne	1.013	977	1.049	1.076	1.129	1.349	1.166	1.029	1.289	1.288
Digte for voksne	148	181	180	201	193	230	210	247	259	237
Humor, tegneserier etc. for voksne	60	60	62	66	77	81	89	98	106	131
Skuespil voksne	26	29	25	36	25	12	15	12	20	7
Fortællinger og romaner for børn	1.201	1.374	1.441	1.271	1.358	1.515	1.572	1.568	1.527	1.597
Digte for børn	18	30	33	30	30	56	60	56	38	52
Humor, tegneserier etc. for børn	43	37	47	55	66	77	113	103	102	145
Børnekomedier og skuespil	6	12	9	5	4	1	0	0	1	0

Kilde: DBC, udtræk til Bogpanelet

FIGUR 18. FOLKEBIBLIOTEKERNES GENNEMSNITSBESTAND AF TITLER UDKOMMET OG INDKØBT I SAMME ÅR.

Kilde: Slots- og Kulturstyrelsens biblioteksafgiftssystem og DBC, udtræk til Bogpanelet

**OPSUMMERING OG TVÆRGÅENDE TENDENSER
BOGEN OG LITTERATURENS VILKÅR 2023
BOGPANELETS ÅRSRAPPORT**

**KONTAKT BOGPANELETS SEKRETARIAT:
ASC@KUM.DK OG ANRV@KUM.DK**

WWW.KUM.DK

ISBN (DIGITAL): 978-87-7960-169-7